

Fajerwerki. Fobie dźwiękowe – jak lekarz weterynarii może pomóc psu i jego właścicielowi

Lek. wet. Magdalena Szychulska
Ceva Animal Health

Koniec roku coraz bliżej, a wraz z nim „fajerwerkowe szaleństwo”. Jedni szaleją ze szczęścia, inni z niepokoju. Do tej drugiej grupy z całą pewnością można zaliczyć właścicieli psów, które w ogromnej większości nie podzielają ludzkiego entuzjazmu związanego z fajerwerkami. Głośne dźwięki to dla psów zwiastuny niebezpieczeństwa. Dlatego naturalną reakcją jest ucieczka, a gdy ta nie jest możliwa, pojawia się stres, którego objawem między innymi jest chowanie się, szukanie właściciela, drżenie. Nasilenie objawów może być różne, czasem przybierając postać fobii. Wtedy reakcja lękowa jest nieadekwatnie silniejsza i trwająca dłużej niż wywołując ją bodziec.

Dzięki rozwojowi medycyny behawioralnej coraz więcej wiemy na temat fobii dźwiękowej psów i jej podłoża. U części psów przyczyną jest większa wrażliwość na dźwięki, u innych traumatyczne doświadczenia. W tym drugim przypadku zdarza się niestety, że objawy lęku będą pojawiać się też w innych sytuacjach związanych z hałasem. Komplikuje to życie i psu, i jego właścicielom, ponieważ problem nie dotyczy już tylko jednej nocy w roku. W trudnych przypadkach konieczna może okazać się konsultacja behawiorysty, który indywidualnie dobierze terapię.

Wczesne przeciwdziałanie może ograniczyć lęki, a pomóc w tym może zastosowanie feromonoterapii. Feromony to naturalne substancje chemiczne, będące jedną z form komunikowania się osobników tego samego gatunku. U psów bardzo ważną rolę odgrywają feromony wydzielane przez gruczoły łojowe brzdędy mlecznej suki. Nazywane są feromonami kojącymi (dog appeasing pheromone), ponieważ działają uspokajająco, „dodają otuchy”. Udowodniono, że feromony te oddziałują zarówno na szczeniąt, jak i na psy dorosłe. Syntetyczne analogi tych substancji zawarto w preparacie D.A.P., występującym w postaci atomizera lub wygodnego dyfuzora elektrycznego. Dwa tygodnie przed spodziewanym stresującym wydarzeniem należy włączyć D.A.P. dyfuzor do kontaktu. Uwalniane feromony pozwolą zredukować lęk, a tym samym zminimalizować reakcje emocjonalne.

Mechanizm działania feromonów polega na wpływie na układ limbiczny, zawiadujący emocjami, bez udziału kory mózgu, co spr-

wia, że ani my, ani zwierzęta nie uświadamiamy sobie ich obecności.

Z przeprowadzonych badań wynika, że zastosowanie preparatu D.A.P. pomaga zmniejszyć u psów nasilenie wielu objawów lęku wywołanego hałasem. Wykres obrazuje stopień redukcji czternastu obserwowanych objawów lęku (ryc. 1).

Bardzo istotne jest także zachowanie właścicieli. To od nich w dużej mierze zależy, czy zachowania lękowe zostaną utrwalone, czy też wyeliminowane. Dlatego warto udzielić właścicielom kilku wskazówek:

Czego NIE ROBIĆ:

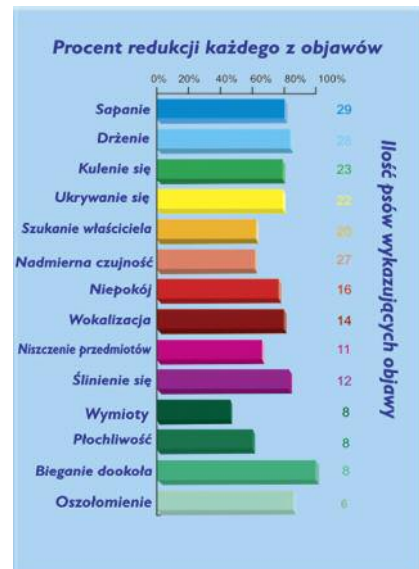
- Nie należy pocieszać psa, który wykazuje objawy lękowe. Głaskanie i inne formy okazywania troski utrwalą niepożądane zachowania – dla psa są one nagrodą.
- Karanie nie jest odpowiednim postępowaniem. Potwierdza jedynie, że jest czego się bać (kojarzenie negatywne).

Co ROBIĆ:

- Dwa tygodnie przed sylwestrem włączyć dyfuzor D.A.P. w pomieszczeniu, w którym pies przebywa najczęściej. W dzień sylwestra można dodatkowo zastosować D.A.P. spray, rozpylając go na obroży lub chustce związanej psu na szyi (spacery), a w domu na posłaniu.
- W dniu wydarzenia na spacer wychodzić zawsze na smyczy! Zmniejszy to ryzyko ucieczki psa wystraszonego nagłym wystrzałem. Dobrze jest też wybrać na spacer odpowiednio wcześniejszą porę (zanim rozpocznie się huczne świętowanie).
- Odizolować psa od przyczyn niepokoju:
 - zasłonięcie okien – ograniczy to dodatkowo bodźce wzrokowe;
 - włączenie rytmicznej muzyki – służy „zamaskowaniu” odgłosów fajerwerków;
 - zajęcie psa zabawą – w takich sytuacjach najlepiej sprawdzają się tzw. zabawki behawioralne – wypełnione przysmakami, pomagają psu skupić się na sposobie wydostania smakołyku;
 - przygotowanie miejsca, w którym pies może się schować (rodzaj budy).
- Wykorzystać poposiłkową senność – w tym celu nakarmić psa po południu, tak aby wieczorem miał jeszcze pełny żołądek. Jest to możliwe u psów, u których sytuacje stresowe nie wywołują biegunki lub wymiotów.

Długoterminowe badania skuteczności terapii behawioralnej psów wykazujących objawy lęku przed fajerwerkami z zastosowaniem preparatu D.A.P. wykazały, że powinien on znaleźć się w każdym protokole takiej terapii.

W pewnych sytuacjach dotychczasowe metody radzenia sobie ze strachem wywołanym fajerwerkami, polegające na stosowaniu środków farmakologicznych, pozostają aktualne, np. u psów w stanie paniki. Niemniej jednak warto mieć na uwadze, że w wielu przypad-

Ryc. 1. Stopień redukcji czternastu obserwowanych objawów lęku.

kach zastosowanie farmakologii może nie być konieczne.

Coraz bardziej świadomi właściciele, poszukujący nowych, bezpiecznych rozwiązań, doceniają naturalność i łatwość zastosowania feromonoterapii. Poza włączeniem dyfuzora do kontaktu i zastosowaniem się do wskazówek lekarza co do swojego zachowania w stosunku do psa, nie wymaga ona od opiekuna dalszego wysiłku. Nie ma problemu z aplikacją lub regularnością zastosowania, często istotną przy innego rodzaju terapii. Feromony są swoiste gatunkowo. Ponadto ich działanie jest związane z percepcją, a nie wchłanianiem, dzięki czemu nie ma możliwości przedawkowania i działań niepożądanych.

Sylwester zawsze będzie obchodzony hucznie. Do zabawy przygotowujemy się nawet na kilka tygodni wcześniej. Wystarczy do listy zadań dopisać D.A.P. dla psa, aby wszyscy mogli z optymizmem oczekiwać nadejścia Nowego Roku. Czyż nie pragniemy, aby zaczął się on radośnie, wesoło i bezstresowo?

PIŚMIENNICTWO

1. Sheppard G., Mills D.S.: Evaluation of a dog appeasing pheromone as a treatment for fear of fireworks by dogs. *Veterinary Record* (2003) Vol 152, 432-436. – 2. Levine E.D., Mills D.S.: Long-term follow-up of the efficacy of a behavioural treatment programme for dogs with firework fears. *Veterinary Record* (2008) 162, 657-659. – 3. John Bowen, Sarah Heath: Managing and treating sound fobias. *Veterinary Times* 3.11.2003. – 4. „Fright night” Your Dog. – 5. Landsberg G., Hunthausen W., Ackerman L. (2003): *Handbook of Behaviour Problems of the Dog and Cat*.